

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
ȘCOALA DOCTORALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

RELAȚIA DINTRE CERERE ȘI OFERTĂ PE PIAȚA EUROPEANĂ A MUNCII.

STUDIU DE CAZ: Absolvenții de masterat ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană

- REZUMAT -

Conducător de doctorat:

Prof.univ.dr. Iordan Bărbulescu

Doctorand:

Micu(Georgescu) Florentina

Cuprins

Introducere

Capitolul 1. Politici de ocupare a forței de muncă în Uniunea Europeană

1.1. Politici sociale și Modelul Social European

1.1.1. Politici sociale

1.1.2. Modele ale statelor bunăstării

1.1.3. Dimensiunea socială a Uniunii Europene

1.1.4. Model Social European

1.2. Strategia Europeană de Ocupare a Forței de Muncă

1.2.1. Metoda deschisă de coordonare

Capitolul 2. Nevoia de competențe și învățare în societatea cunoașterii

2.1. Evoluția societății cunoașterii

2.1.1. Rolul învățământului superior în societatea cunoașterii

2.1.1.1. Rata ocupării absolvenților de învățământ superior

2.1.1.2. Rata șomajului în funcție de nivelul de studii

2.1.1.3. Numărul absolvenților de științe politice

2.2. Evoluția competențelor în societatea cunoașterii

2.2.1. Definirea conceptelor principale

2.2.2. Abordări ale conceptului de ”competență”

2.2.3. Clasificarea competențelor

2.2.4. Educația centrată pe rezultate ale învățării

2.3. Oferta de competențe în învățământul superior european

2.4. Instrumente europene de codificare a cererii și ofertei pe piața muncii

2.5. Aplicarea instrumentelor europene de codificare a relației dintre cerere și ofertă în cazul calificării RISE

Capitolul 3: Studiu de caz: inserția profesională a absolvenților DRIIE

3.1. Cercetarea personală

3.1.1. Scopul cercetării

3.1.2. Obiective, ipoteze, metode de cercetare

3.1.5. Limitele cercetării

3.2. Alte cercetări privind inserția profesională a absolvenților

3.3. Interpretarea rezultatelor cercetării

3.3.1. Chestionarul adresat absolvenților programelor masterale ale DRIIE

3.3.2. Interviu cu angajatorii

3.3.3. Contribuția învățământului superior la realizarea Modelului Social European

Capitolul 4. Concluzii și recomandări

4.1. Oportunitatea calificării RISE și a programelor de formare în contextul Strategiei 2020

4.2. Evoluția nevoilor de competențe și impactul său asupra programelor de formare

4.3. Considerații finale

Anexa 1. Chestionarul

Anexa 2. Schema de interviu

Bibliografie

Unul dintre cei mai importanți factori ce influențează integrarea pe piața muncii îl reprezintă formarea profesională. Acest aspect este evidențiat și de datele statistice ce relevă faptul că cele mai scăzute rate de ocupare au fost înregistrate în rândul persoanelor cu nivel redus al educației. Conform unui studiu realizat de Institutul Național de Statistică pentru anul 2014, “nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare pentru persoanele în vârstă de muncă s-a înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (82,5%). Pe măsură ce scade nivelul de educație, scade și gradul de ocupare. Astfel, în România, erau ocupate 65,0% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 44,4% dintre cele cu nivel scăzut de educație”.¹ De asemenea, studiile CEDEFOP și OECD arată că în 2014, 80% dintre absolvenții de învățământ superior din Uniunea Europeană s-au integrat pe piața muncii, în timp ce doar 70% dintre persoanele cu nivel mediu și scăzut de educație au reușit să se integreze pe piața muncii.²

Integrarea pe piața muncii joacă un rol central atât în strategia Comisiei Europene referitoare la reforma învățământului superior (Comisia Europeană, 2011), precum și în cadrul Strategiei Europa 2020 (Comisia Europeană, 2010).

Cercetarea de față își propune să analizeze relația între cerere și ofertă pe piața muncii din țările membre ale Uniunii Europene. Echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața muncii depinde în mare măsură de adaptarea educației și formării profesionale la cerințele de pe piața muncii.

Lucrarea mea este structurată în patru capitole, astfel:

1. Primul capitol ”Politici de ocupare a forței de muncă în Uniunea Europeană”

Acest prim capitol se ocupă de definirea problemei de cercetare și analiza conceptelor cheie ca: politici sociale, ”bunăstare socială”, ”Europa socială”, Model Social European. De-a lungul vremii, Comisia Europeană a întreprins nenumărate măsuri pentru crearea unui cadru integrat de politici la nivelul statelor membre, măsuri ce au dus treptat la adoptarea ”Modelului Social European”. Punctul de plecare a cercetării mele este constatarea faptului că politicile de ocupare a forței de muncă reprezintă o componentă principală a Modelului Social European. Modelul Social European influențează ocuparea forței de muncă, creșterea economică, competitivitatea, toate obiectivele politicii economice.

¹ Comunicat de presă al INSSE privind Ocuparea și șomajul în anul 2014
http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/ocup-somaj/somaj_2014r.pdf

² CEDEFOP, ” *Employability and skills of higher education graduates*”, disponibil online la adresa:
http://euskills panorama.cedefop.europa.eu/sites/default/files/EUSP_AH_Graduates_0.pdf

2. Capitolul 2 ” Nevoia de competențe și învățare în societatea cunoașterii”

Acest capitol abordează o altă dimensiune a cercetării și anume oferta de formare. Mă voi referi explicit la rolul central al competențelor în analiza ofertei de formare și la instrumentele europene de codificare a relației dintre cerere și ofertă. Dacă, în capitolul anterior, cercetarea pune în evidență crearea cadrului comun al politicilor europene de ocupare a forței de muncă și constituirea unei piețe comune, în cadrul acestui capitol sunt studiate instrumentele europene de instituționalizare a cererii și ofertei de formare și anume European Qualifications Framework, Europass, ECTS etc. Un alt aspect deosebit de important studiat în cadrul acestui capitol este evoluția perspectivelor pieței de muncă în societatea cunoașterii, pe baza Strategiei 2020 și a studiilor realizate de CEDEFOP privind ”necesarul de calificări”.

3. Capitolul 3 ” Studiu de caz: inserția absolvenților de masterat ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană”

Premisa acestui capitol este de a cerceta modalitatea în care specializarea relații internaționale și studii europene la nivel de masterat este articulată cu nevoile pieței muncii din România. Această specializare este relativ nouă, are un caracter interdisciplinar și se adresează unei palete largi de beneficiari. În această perspectivă, am analizat oferta de formare cu ajutorul unui chestionar adresat absolvenților de relații internaționale și studii europene din SNSPA și am investigat punctul de vedere al angajatorilor, prin intermediul unui interviu semistructurat. Acest capitol își propune, în ultimă instanță, să evidențieze modul în care contribuie învățământul superior la realizarea Modelului Social European, și a modului în care universitățile răspund la cerințele societății cunoașterii.

4. Capitolul 4 ” Concluzii și recomandări”

Lucrarea se încheie cu o analiză a modului în care sunt aplicate instrumentele Uniunii Europene în domeniul concret de formare luat în considerare, a oportunității calificării relații internaționale și studii europene în contextul Strategiei 2020 și a evaluării modului în care evoluează nevoia de competențe și cum influențează aceasta programele de formare.

Astfel concepută, cercetarea mea pleacă de la definirea condițiilor generale de implementare a Modelului Social European, de la analiza contribuției ocupării și a politicilor sociale europene, pentru a se ajunge la un exemplu concret, anume articularea cererii și ofertei de forță de muncă în cadrul unor specializări regrupate prin oferta specializării relații internaționale și studii europene.

Am ales acest caz pentru caracterul său complex, pentru situația sa deosebită (nu există o relație uniliniară ofertă-cerere, nici o ocupare gen nișă, protejată și direcționată), pentru faptul că RISE se finalizează cu competențe transversale interesante pentru mai multe categorii de beneficiari.

Nu în ultimul rând, așa cum voi pune în evidență pe parcursul tezei, calificarea științe politice (în genere), relații internaționale și studii europene în special, formează competențe pentru implementarea politicilor sociale europene, pentru concretizarea noilor orientări din Strategia Europa 2020, pentru asigurarea democrației europene și apropierea de cetățeni, care a devenit o prioritate la nivelul Uniunii Europene.

Scopul cercetării este dublu:

- a. pe de o parte, am analizat instituționalizarea relației dintre cerere și ofertă de formare, acțiunea specifică a instrumentelor europene menite să încurajeze formarea centrată pe competențe, în contextul opțiunii pentru societatea cunoașterii;
- b. pe de altă parte, am circumscris această analiză de politici publice la cazul concret al calificării ”științe politice” și la modul în care această calificare contribuie la realizarea societății cunoașterii și implementarea Modelului Social European.

Am optat pentru aceste direcții de cercetare pentru că atenția acordată calificării respective în documentele de politici publice este nerelevantă față de importanța sa pentru o democrație sustenabilă, pentru formarea cetățenilor activi și responsabili, condiție indispensabilă pentru societatea cunoașterii.

De asemenea, cercetările pe care însăși comunitatea academică de profil le consacră propriului statut epistemologic și politic sunt destul de timide, în pofida importanței acestei calificări. Nu numai că problema în sine este marginalizată (prioritatea fiind acordată cunoașterii din domeniile ”hard power”), există foarte puține date privind formarea în acest domeniu cheie: nu se raportează numărul studenților care se califică în științe politice (indicatorii Eurostat se referă doar la formarea în matematici, știință și tehnologie), nu există analize comparative specializate și nici baze de date naționale privind producerea și valorificarea cunoașterii în acest domeniu.

În ultimă instanță, cercetarea mea se dorește o pledoarie pentru valorificarea calificării în științe politice pentru realizarea dimensiunilor civice, politice și sociale ale societății cunoașterii.

În conformitate cu scopul anunțat, **obiectivul principal** al acestei cercetări este în primul rând de a arăta că, deși accentul statelor membre este pus pe educația universitară în domenii științifice tehnice și tehnologice, calificarea în științele politice este la fel de importantă pentru societatea

cunoașterii. Derivat din acest obiectiv principal voi investiga modul în care cunoștințele absolvenților, dobândite în timpul studiilor, corespund nevoilor pieței muncii.

Ipoteza de cercetare este următoarea:

Dacă cererea de competențe nu este corelată cu oferta de formare profesională, atunci pe piața muncii vor avea loc dezechilibre importante.

Ipoteza secundară este formulată astfel: Formarea în domeniul științelor politice asigură competențe indispensabile pentru societatea cunoașterii, pentru susținerea democrației și implementarea Modelului Social European.

În această perspectivă, cercetarea mea se vrea interdisciplinară și multidimensională, punând în centrul atenției relația cerere-ofertă de formare profesională.

Ca urmare, au fost întreprinse următoarele activități de cercetare:

- analiza modului în care formarea universitară contribuie la realizarea Modelului Social European, prin specialiștii pe care îi formează pentru a răspunde nevoilor de pe piața muncii;
- analiza relației dintre nivelul educațional și ocupare, pe baza a trei indicatori (rata ocupării în funcție de nivelul de studii, rata șomajului pe niveluri de studii și numărul de absolvenți din domeniul științe politice), realizez o analiză comparativă între România și celelalte țări ale Uniunii Europene;
- analiza rolului universităților în societatea cunoașterii, mai exact a contribuției calificării în domeniul ”științe politice”;
- realizarea unui studiu de caz privind specializarea Relații Internaționale și Studii Europene, în cadrul calificării ”științe politice”, unde voi analiza oportunitatea ofertei de formare din cadrul acestei specializări;
- realizarea unui interviu cu angajatorii absolvenților de științe politice care își propune să releve perspectiva angajatorilor privind rolul acestei calificării pentru societatea.

Metodele de cercetare folosite în cadrul cercetării sunt diverse, prin alternarea investigațiilor cantitative cu cercetările calitative. Am folosit astfel: analiza de documente, un chestionar adresat absolvenților specializării în relații internaționale și studii europene (promoția 2015) și un interviu semistructurat adresat angajatorilor absolvenților din domeniul științe politice.

Analiza documentelor de politici publice se referă la politicile active de ocupare a forței de muncă, la instrumentele asociate dimensiunii sociale a Uniunii Europene, la implementarea societății cunoașterii și la indicatorii de evaluare folosiți.

Cercetarea își propune să colecteze atât date cantitative, cât și inputuri calitative din partea angajatorilor absolvenților din domeniul științe politice.

Datele de tip cantitativ vor fi colectate printr-un sondaj de opinie, axat pe aplicarea unui chestionar absolvenților de relații internaționale și studii europene, iar datele de tip calitativ vor fi colectate prin realizarea de interviuri semi-structurate individuale cu angajatorii absolvenților de științe politice ca domeniu integrator. Toate aceste instrumente de cercetare sunt originale și sunt prezentate integral în anexele tezei.

Metoda de colectare a datelor pe bază de chestionar

Există o recunoaștere tot mai mare, atât la nivel național și pe plan internațional, a importanței măsurării calității, atât formale cât și non-formale.

Ca o consecință a creșterii participării în învățământul superior la nivel mondial, capacitatea de inserție profesională a absolvenților și a tranziției acestora pe piața forței de muncă devine un criteriu de apreciere a eficienței învățământului superior.

Cercetarea s-a desfășurat la nivelul Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, din cadrul SNSPA. Prin aceasta cercetare, este evidențiată oportunitatea acestei specializării pe piața muncii din România și este măsurat gradul de satisfacție al absolvenților în ceea ce privește oferta de formare profesională. Una dintre problemele cele mai importante tratate în cadrul acestei cercetări este rata angajabilității absolvenților de programe de masterat ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, și, mai ales, problema care preocupă responsabilii de politici publice din Uniunea Europeană, cea a subangajării, unul dintre scopurile acestei cercetări fiind acela de a identifica modul în care absolvenții au reușit să se angajeze conform studiilor absolvite.

La nivelul Uniunii Europene, studiile de monitorizare a angajabilității absolvenților (*graduate survey*) sunt conduse la nivelul a foarte multe universități de renume cu scopul de a urmări locurile de muncă și carierele absolvenților de învățământ superior. Bazându-se pe auto-

evaluarea absolvenților, aceste anchete sunt instrumente valoroase pentru evaluarea ratei de angajare. Ele nu sunt doar mijloacele de măsurare a procentul absolvenților care după absolvire găsesc locuri de munca, ele sunt, de asemenea, utilizate pentru a descrie calitatea locurilor de muncă, timpul de care a fost nevoie pentru a găsi un loc de muncă și satisfacția profesională a absolvenților.

Acest tip de anchete sunt instrumente utile pentru o evaluare multidimensională a capacității de inserție profesională a învățământului superior, în special atunci când există mecanismele instituite prin care atât autoritățile din domeniul educației cât și instituțiile de învățământ superior pot face uz de informații relevante.

Chestionarul meu ține cont de opțiunile de cercetare asumate astfel încât el se referă la următoarele întrebări:

- În ce măsură absolvenții au fost mulțumiți de oferta educațională și pregătirea profesională obținută în cadrul DRIIE, promoția 2015?
- Care este rata angajabilității absolvenților DRIIE, promoția 2015?
- La ce interval de timp după absolvire au reușit să se angajeze?
- Absolvenții DRIIE s-au angajat în domeniul studiilor?
- În opinia absolvenților, pregătirea obținută este corespunzătoare cerințelor și nevoilor pieței muncii (din România și din U.E)?
- În ce măsură experiența profesională dobândită prin angajare în timpul studiilor i-a ajutat pe absolvenți în carieră și în demersurile de angajare și promovare?

Chestionarul a fost structurat în două părți, o parte ce vizează programul de pregătire din universitate și altă parte care se referă la cariera și ocupația absolvenților specializării Relații Internaționale și Studii Europene.

Metoda de colectare a datelor pe bază de interviu semi-structurat

Economiile țărilor OECD se bazează tot mai mult pe cunoștințe și informații. Cunoașterea este acum recunoscută ca motor al productivității și al creșterii economice, ceea ce duce la un accent foarte pronunțat pe rolul informației, tehnologiei și învățării în performanța economică.

În această perspectivă, interviul semi-structurat se ocupă de societatea cunoașterii dar dintr-o altă perspectivă decât cea care predomină în literatura de specialitate, centrată pe cunoașterea științifică și tehnică.

În acest scop, am acordat atenție contribuției științelor politice la producerea și valorificarea cunoașterii în domeniile indispensabile ale exercitării drepturilor și responsabilităților, participării civice, responsabilizării și negocierii colective. Interviul a fost adresat angajatorilor, respectiv reprezentanților unei instituții, organizații și companii care sunt în măsură să valorifice competențele formate în facultățile de științe politice.

În acest fel, perspectiva ofertei de formare investigată prin chestionarul adresat absolvenților este completată de punctul de vedere al angajatorilor, din perspectiva ocupării.

Întrebările cheie, pe care le-am formulat în cadrul grilei de întrebări pentru interviu, sunt menite să cerceteze următoarele aspecte:

- rolul calificării în științe politice în societatea bazată pe cunoaștere;
- identificarea competențelor formate de calificarea științe politice, care, în opinia angajatorilor ar ajuta la realizarea societății bazate pe cunoaștere;
- identificarea profilului angajatorului absolventului de științe politice;
- rolul competențelor în științe politice în societatea cunoașterii;

Pentru extragerea unor date semnificative pentru demersul meu de cercetare, interviul a fost aplicat următoarelor categorii de respondenți:

- 5 angajatori din domeniul public;
- 4 angajatori din domeniul privat;
- 4 angajatori din sectorul nonprofit.

În România studiilor de monitorizare a angajabilității absolvenților nu le este alocată încă o importanță aparte, la nivelul Uniunii Europene aceste studii reprezintă instrumente valoroase de evaluare a ratei de angajare și a capacității de inserție profesională. Acest interes al statelor membre ale Uniunii Europene în ceea ce privește studiile de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților se datorează faptului că, pe de-o parte, acest tip de investigații poate fi folosit ca

mecanism de asigurare a calității la nivel instituțional, iar pe de altă parte, constituie un instrument foarte bun pentru implementarea politicilor naționale și internaționale în învățământul superior.

Deși aplicată unui eșantion destul de restrâns, cercetarea mea își propune să se înscrie în eforturile de a introduce studiile de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților și la nivelul învățământului superior din România, ca instrument valoros de măsurare a eficienței învățământului superior.

Având în vedere obiectivele stabilite de Strategia Europa 2020, una dintre variabilele analizate în cadrul cercetării mele a fost criteriul de vârstă. Vârsta medie a absolvenților care au răspuns la chestionar este de 25 de ani.

Analiza acestei variabile este deosebit de important dacă luăm în considerare faptul că România și-a propus ca obiectiv strategic, prin Planul Național de Reformă, să atingă ponderea de 26,7% în rândul populației cu vârstă cuprinsă între 30-34 de ani cu educație terțiară. Felul în care absolvenții își auto-evaluează studiile absolvite reprezintă un input destul de important pentru dezvoltarea programelor de studii și evaluarea calității programelor de masterat.

În acest sens, cercetarea mea a identificat faptul că gradul de satisfacție al absolvenților este mare, un procent de 42,3% dintre respondenți considerându-se mulțumiți de studiile absolvite.

O altă dimensiune pe care am dorit să o explorez prin cercetarea mea este măsurarea modului în care absolvenții consideră că formarea profesională dobândită în cadrul Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană corespunde pieței muncii atât din România cât și din Uniunea Europeană. Un procent de 44,2% dintre absolvenții participanți la sondaj consideră că oferta de formare a Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană corespunde parțial cu nevoile de pe piața muncii din România și din Uniunea Europeană. Acest rezultat ne oferă o imagine foarte clară asupra modului în care absolvenții își evaluează retroactive studiile și un feedback privind posibilitățile de îmbunătățire a programelor de studii printr-o mai bună corelare cu nevoile și cerințele pieței muncii.

Câteva recomandări privind îmbunătățirea programelor de studii de masterat ale Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, ne sunt oferite tot de absolvenți:

- organizarea unui program de suport pentru a facilita inserția profesională după absolvire;
- stagii de practică în instituții conectate cu profilul masteratului;
- programe de cooperare cu alte universități;

- oferirea de consiliere profesională pe parcursul studiilor.

Un obiectiv deosebit de important al cercetării mele a fost de a monitoriza dacă absolvenții au reușit să se integreze pe piața muncii după finalizarea studiilor, și mai ales, la cât timp după absolvire. Datele obținute au evidențiat faptul că 84,6% dintre respondenți au reușit să se integreze pe piața muncii, un procent de 50% fiind deja angajați încă din timpul studiilor.

Deși rata angajabilității, pe eșantionul studiat ai absolvenților de masterat ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, este mare, 63,5% dintre aceștia nu lucrează în domeniul studiilor absolvite.

Comparativ cu nivelul studiilor absolvite, 42,3% dintre respondenții la chestionar consideră că nivelul locului de muncă este corespunzător, în timp ce 26,9% dintre absolvenți sunt de părere că nivelul locului de muncă este cu siguranță sub nivelul studiilor absolvite.

Pentru o viziune mai largă în ceea ce privește oferta de formare profesională investigată prin chestionarul adresat absolvenților de programe de masterat ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, cercetarea este completată cu perspectiva ocupării, prin interviul semistructurat adresat angajatorilor.

Deși societatea cunoașterii pune accentul în primul rând pe științele exacte, tehnologice și tehnice, opiniile angajatorilor privind rolul științelor politice în societatea cunoașterii susțin necesitatea formării în domeniul științe politice. Un procent de 46,2% dintre angajatorii intervievați sunt de părere că formarea în științe politice contribuie la realizarea societății cunoașterii.

Un obiectiv foarte important al cercetării pe bază de interviu vizează modul în care angajatorii evaluează competențele absolvenților și șansele acestora de participare la societatea cunoașterii. Datele obținute evidențiază faptul că 61,5% dintre angajatorii intervievați consideră că absolvenții dețin competențele necesare pentru participarea la societatea cunoașterii, ceea ce ne confirmă ipoteza că domeniul științelor politice ocupă un rol definitoriu în realizarea societății cunoașterii.

Dintre competențele absolvenților de științe politice, identificate de angajatori ca fiind în mod particular utile pentru societatea cunoașterii, menționăm:

- ”capacitatea de a identifica problemele europene și internaționale, analiza și interpretarea lor din perspectiva teoriei politice moderne; capacitatea de a stabili și dezvolta relații de comunicare, parteneriate și cooperare cu persoane, instituții publice, mass – media,

ONG-uri; capacitatea de a aplica politicile, reglementările și instrumentele juridice internaționale și europene la situații sociale și politice concrete” ;

- “competențele legate de analiză și interpretare, cele legate de identificarea cauzelor și cele legate de a redacta/exprima/argumenta aspecte complexe”;
- ”cunoașterea metodelor și tehnicilor cercetării științifice, utilizarea în mod corect a conceptelor de bază, capacitatea de a argumenta în mod independent, analitic și critic, capacitatea de a formula în mod transparent o problemă, întrebări și ipoteze de cercetare”.

Competențele transversale sunt, în opinia angajatorilor, mai apropiate de nevoile pieței de muncă, aceștia identificând următoarele competențe ca fiind adecvate pentru societatea cunoașterii:

- lucru în echipă;
- motivația personală de a progresa;
- gândirea critică și logică;
- competențele sociale și civice;
- dezvoltarea profesională și personală;
- utilizarea tehnologiei informației și comunicării.

Pe de altă parte, angajatorii intervievați sunt de părere că aspectele democrației care trebuie susținute de competențe adecvate în cadrul calificării științe politice, sunt:

- cunoașterea modului de funcționare a instituțiilor politice;
- capacitatea de a exercita drepturi și responsabilități;
- gândirea critică.

Cercetarea mea a reușit să pună în evidență caracterul deosebit al calificării în științe politice în general, iar în particular al formării profesionale în domeniul relațiilor internaționale și studiilor europene, prin competențele cu care aceste programe îi înzestreză pe absolvenți.

Deși, atât la nivel național cât și european, vizibilitatea domeniului științelor politice este redusă, nu sunt centralizate date cu privire la numărul absolvenților din domeniul științe politice, aceștia fiind comasați cu ceilalți absolvenți din domeniul științelor sociale, drept și afaceri, angajatorii consideră că există diferite modalități de dezvoltare și recunoaștere a domeniului științelor politice, și anume:

- dezvoltarea unor parteneriate între universități și ONG-uri și implicarea studenților în internship-uri;
- dezvoltarea unui sistem transparent și complex de recrutare a absolvenților de științe politice;
- accentuarea importanței deosebite a expertizei absolvenților din domeniul științe politice.

Un alt obiectiv al interviului a fost de a cerceta dacă angajatorii oferă suficiente oportunități de afirmare pentru absolvenții din domeniul științe politice. Majoritatea angajatorilor consideră că oferă suficiente oportunități de afirmare absolvenților din domeniul științe politice, prin:

- oportunități de aprofundare și dobândire de competențe noi privind analiza și elaborarea de politici publice;
- proiecte de cercetare, lobby și advocacy la nivel național și european;
- proiecte ce presupun monitorizarea politicilor publice naționale din domeniul migrației și dialogului social;
- granturi de cercetare în domeniul civic.

Opiniile absolvenților din domeniul relații internaționale și studii europene completate de cele ale angajatorilor reușesc să contureze o imagine foarte clară a importanței pe care formarea în acest domeniu o are prin forța de muncă înalt calificată pe care o pregătește, în primul rând, pentru participarea la societatea cunoașterii și prin contribuția deosebită la realizarea Modelului Social European.

Cercetarea mea este limitată de faptul că pentru un studiu de așa amploare sunt necesare foarte multe resurse. În primul rând, studiul de caz privind monitorizarea absolvenților este dedicat unei singure promoții de absolvenți ai Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană, iar, pentru o mai bună susținere a argumentelor, ar fi fost necesară analiza mai multor date. Pentru dezvoltarea viitoare a cercetării, ar fi relevant ca studiile de monitorizare a absolvenților să fie dezvoltate în parteneriat cu alte universități, în vederea unei analize comparative, cu șanse mai mari de generalizare a concluziilor.

O altă limită a cercetării constă în faptul că nu am reușit să obțin date privind absolvenții din domeniul științe politice la nivelul Uniunii Europene, deși m-am adresat la 10 asociații din învățământul superior european și la 26 de universități care școlarizează în domeniul științelor

politice la nivel european. La nivel național, am întâmpinat aceleași dificultăți în centralizarea datelor întrucât nu am reușit să obțin date de la universitățile private acreditate cu profil de științe politice. Probabil că și această constatare susține ideea de a se acorda mai multă atenție științelor politice ca domeniu de formare, indispensabil pentru societatea cunoașterii.